

GOIGS EN HONOR DE NOSTRA SENYORA DE VALLIVANA PATRONA DE MORELLA

Pos sou la glòria i l'honor
de la terra morellana:
*Mireu-nos amb ulls d'amor,
Maria de Vallivana.*

Vós sou la santa olivera,
símbol de la nostra pau,
sou la flor de primavera
i de tardor el fruit suau.
Dels qui lluiten amb l'error
sou celestial capitana:
Mireu-nos...

Sou l'alegria del xic,
del qui està trist, confiança,
sou la riquesa del ric
i del pobret l'esperança.
Del temple del nostre cor
Vós sou zelosa ermitana:
Mireu-nos...

Des que s'alça el masover
hasta que pregant se gita,
sempre en Vós fiada té
de sos bancals la collita.
I Vós l'aigua i la verdor,
doneu a la terra plana:
Mireu-nos...

Des del mar el qui navega
a Vós mira sens parar,
i sou per tot el qui prega
estel puríssim i clar.
De les ones la bravor
calmeu amb mà sobirana:
Mireu-nos...

D'una gran roca en la bada
com en el lloc més segur,
la vostra Imatge sagrada
vostrs fills la varen dur.
I us salvaren de l'horror
de la raça musulmana:
Mireu-nos...

Quan la pau ja ben segura
tingueren els morellans,
volguéreu, oh Verge pura!
ser honorada com abans.
I us mostràreu a un pastor,
Verge humil! Rosa galana!
Mireu-nos...

Quan una horrorosa pesta
d'elma tota la ciutat,
qui en bona salut ne resta
va a vostres peus confiat.
I en tanta pena i dolor,
sou bàlsam que tot ho sana:
Mireu-nos...

Davant el cel i la terra
per això el vot vàrem fer
de pujar-vos a la serra
i honorar-vos amb cor sincer.
I accepteu com rica flor,
la gratitud morellana:
Mireu-nos...

I quan arriba el sant dia
ressonant per tot arreu
l'hermós esclat d'alegria:
- *Fa ve la Mare de Déu!*
Com en riquíssim llaç d'or,
vostre amor ens agermana:
Mireu-nos...

Sigueu, oh Reina del Cell
el consol del qui us invoca,
vostre nom sia la mel
que endolceixi nostra boca.
Dels morellans en el cor
conserveu la fe cristiana.
Mireu-nos...

Pos sou la glòria i l'honor
de la terra morellana:
*Mireu-nos amb ulls d'amor,
Maria de Vallivana.*

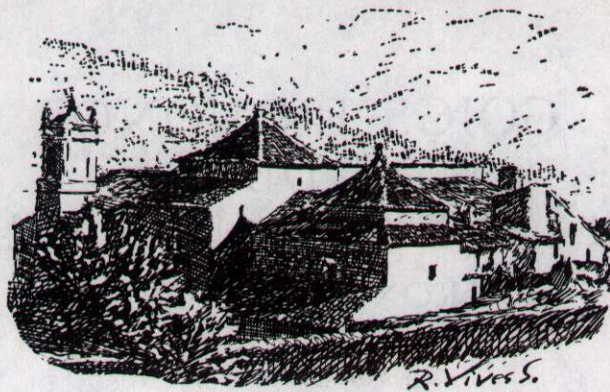
V. Pregueu per nosaltres, Santa Mare de Déu. R. Perquè siguem dignes de les promeses de Jesucrist.

P R E G U E M

Doneu-nos, Senyor Déu, a nosaltres els vostres servents ferfetu: a salut de cos i ànima, i per la intercessió gloriosa de Santa Maria, sempre Verge, siguem deslliurats de la tristesa present i disfrutem de l'eterna alegria. Per Crist Senyor nostre. Amen.

Text antic i anònim recollit per Almarche, Amades i Blasco. Hem modernitzat l'ortografia. Dibuix per Ricard Vives i Sabaté, de la imatge sense els vestits postissos. Amb llicència eclesiàstica. Any 1988.

Santuari de Vallivana.

SANTUARI DE VALLIVANA

MORELLA. La ciutat de Morella està situada al nord de la província de Castelló, a 63 quilòmetres de Vinaroç i a 1000 metres d'altària. És la capital de la comarca del Maestrat (potser mal dit, perquè no va pertànyer, mai, a cap Ordre Militar) o dels Ports, com en diuen ara.

Qüestiona amb el Forcall, el fet d'ésser o no ésser, l'antiga BISCARGIS, corresponent a la CASTRA ELIA dels romans.

Fou conquistada als moros, que l'anomenaven MAURELA o MUREL-LA, per Don Blasco de Alagón (any 1234), però tot seguit passà a poder del Rei En Jaume I. En la guerra de Successió fou fidel a Felip V, mentre les «aldees» ho eren a l'Arxiduc. Fou cèlebre en les guerres carlines per les accions militars en què es va veure involucrada tot sovint.

El seu terme fou immens, puix contenia les actuals viles de Coves de Vinromà, Albocàcer i Ares (independitzades ja l'any 1242); Culla, Molinell, Benasal, Villar de Canes i Torre En Basora, (independitzades l'any 1294); Castellfort, Villafranca del Cid, Portell, Cinctorres, Forcall, Saranyana (avui dia desapareguda) Olocau del Rei i Vallibona, conegudes com «aldees» de Morella. També tenia jurisdicció en els barris de La Mata, Chiva i Palanques, com també en les Baronies i Senyories de Zorita, Catí, Herbés, Ortells, Todolella i tota la Tinença de Benifaçà amb la seva «setena»: Bel, Ballester, Boixar, Castell de Cabres, Corachar, Fredes i la Pobla de Benifaçà.

L'any 1691, les «aldees» van obtenir llur independència.

Morella és mare de molts fills il·lustres; entre ells esmentarem: Dos cardenals, tretze bisbes, dos virreis i una veritable multitud de savis i virtuosos sacerdots i religiosos, poetes, músics, escriptors.... Durant el temps medieval i el renaixement, fou un centre importantíssim d'art pels seus pintors, esculpors, esmaltadors, ceramistes i forjadors.

Tota ella, en conjunt, presenta una admirable vista panoràmica quan hom la veu de lluny. Esmentarem el CASTELL, de llarga història; presó de personatges il·lustres com Sant Vicenç i Sant Valero, màrtirs en el segle IV; Carles de Viana i Ausias March... Les MURALLLES, TORRES i PORTES, de fa poc restaurades; la BASILICA DE SANTA MARIA que és el temple gòtic més bell i interessant de tota la regió (segles XIII i XIV), amb un cor probablement únic en el món. L'ARXIU HISTORIC ECLESIASTIC i el MUSEU ARXIPRESTAL. El CONVENT DE SANT FRANCESC, L'ALMUDIN o LLOTJA, L'AJUNTAMENT. El temple de SANT NICOLAU. Les Parròquies de SANT JOAN i de SANT MIQUEL. L'AQUÛDUCTE. Edificacions totes del segle XIII i el XIV. També cal esmentar els PEIRONS o Creus de Terme (segles XV i XVI). Als afores hi ha un important nombre d'ermites edificades entre els segles XV i el XIX.

El cens de 1877 donava 7190 habitants; el de l'any 1970, en canvi, 3652.

SANTUARI DE LA MARE DE DEU DE VALLIVANA

S'aixeca a 25 quilòmetres de Morella i ran de la carretera número 232, en direcció a Vinaroç. És un temple neoclàssic amb la portada barroca que va substituir a unes edificacions anteriors. Té adossada la «Hospederia» amb uns finestrals gòtics, corresponents a l'habitació que ocupà Sant Vicenç Ferrer l'any 1410.

La imatge de SANTA MARIA DE VALLIVANA és de fang cuit i mesura 25 centímetres d'altària, és d'estil gòtic i del segle XIV; idèntica a la de Nostra Senyora de la Font, de Castellfort. Probablement van ésser modelades per una mateixa mà.

La tradició ens conta que fou trobada per un pastor, advertit pels insistents lladrucs del seu gos que el van emmenar a una cova. Allí trobà la santa imatge il·luminada extraordinàriament per un ciri encès i en son corresponent candelero. Als peus de la imatge hi havia un pergamí, que, per desgràcia, ningú no es preocupà de llegir. Potser en ell restava anotada la història d'aquesta advocació mariana, que, segons diu algú, començà amb la predicació de Sant Jaume, el qual, passant per aquest indret, ens hauria deixat una imatge de Maria.

Entre els cultes que Morella «fidelis, fortis et prudens» dedica a la Mare de Déu de Vallivana, sobresurten els de les extraordinàries FESTES SEXENALS que tenen llur origen en un Vot de Poble fet amb motiu d'una paorosa pesta que flagellà Morella durant l'any 1672.

Cada sis anys, doncs, els morellans es superen en exornar amb un entusiasme excepcional els carrers, manifestant-se llur sincer i fervent esperit religiós amb nombrosos actes de cristiana pietat que es demostra en les Celebracions Eucarístiques i de la Paraula, durant la solemníssima Novena. Es fonament emotiva l'Entrada del Romeus, quan tornen de cercar a peu al llunyà Santuari la imatge venerada. Resulta espectacular la Processó del diumenge següent al 15 d'agost (començament del Novenari), amb les representacions bíbliques, i el folklore de les dances (pròpies de cada Gremi), entre les quals excel·leix la dels «torneros».

La imatge de Santa Maria de Vallivana fou coronada canònicament en el Sexeni de 1910. L'altre Sexeni de 1952 la va veure proclamada, també canònicament, Patrona de la Ciutat.

El Santuari va ésser profanat amb la destrucció dels altars i imatges en la persecució religiosa del 1936. Amb tot, la Providència volgué que es salvés la venerada imatge de Santa Maria de Vallivana, que, passada ja la maltempada, tornà a rebre i segueix rebent, com es va manifestar en el darrer Sexeni del 1982 i en l'ANUNCI del Sexeni d'enguany (1988), que serà el XLIX, les manifestacions d'amor i agraïment d'un poble que la venera com un bon fill venera a la més excel·lent de les mares.

SANTIAGO CASANOVA I GINER, Prev.

(Aquesta edició és un facsímil del Goig 958 de la Col·lecció de Goigs de l'impressor Ricard Vives i Sabaté, i s'ha fet amb llicència d'ell, i a càrrec de l'Administració del Santuari).

ANY MARIÀ - 1987-1988. Publicacions de Mn. Santiago Casanova n.º 10.

ES. MARIANA